

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОМУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЯ КОМИТЕТЕРИНИҢ, АНЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЯ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

ЧОЛААЧЫ — АВТОМОБИЛЬ ТРАНСПОРТУНДА КОЛ КИЖИ

Бистия областын экономиказын болгаш культуразын хөгжүдеринге автомобиль транспорту улуз ролду ойнал турар. О автомобиль транспортуна кол кижичи—чоллаачы.

Чоллаачылар ортузунга политиктиг болгаш организацик ажилды ында өн тургускан болур, мында ажил-херестин чеданшынниң чоруу турарын амыдырал бугурелдик кылдыр бадтыктап турар. Маана чижек кылдыр Кызылдың № 2 автомобиль-агий черин (директору эш Круговой, партия организацианын секретары эш В. Лушав) айтып болур.

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының төөгүтүг XXI съездинде алар болдурган социалистг чарышты бүгү чоллаачыларын ортузунга калбартып, партияны максат-политиктиг болгаш организацик ажилды белик дегенге тургусканын түнелдинде ол автомобиль-агий чери чүк сөөртүлгезинин чыл планын областа хамкыты мурнап хуусаа бетинде күөсеткен, күш-ажалын салгыла-чүрүмү ында быжыкан болгаш чоллаачыларын күш-ажалын бүдүрүшүтү болюн.

«1959—1965 чылдарда ССРЭ-ниң улус ажил-агийни хөгжүдеринин контроль чүрагайларын» дугайында партиянын XXI съездинде эш Н. С. Хрущевтун илеткелинин тезистерин № 2 автомобиль-агий черинин чоллаачылары боттарынын хуралына таныжым, ыни-биле деткивишкан, даразында төдөргү хуузалгелерин алган болган 1959 чылда чүк сөөртүлгезинин планын күөселдеинге кирриштир амгы үеде шудургу ажалдан турарлар: пландан ажыр 150 муң тонна чүкүтү немей сөөрттүр, 80 муң литр бензини каман алыр, күш-ажалын бүдүрүшүтүрү 15 хуу беддер, планда көртүнгенинден ажыр 170 муң рубльдиң орулгазын чедип алыр.

Чоллаачылар ортузунга масса-политиктиг болгаш организацик ажилды көдө ажил-агий транспортуна автобазанын (директору эш А. Громов, партия организацианын секретары эш А. Белов) өн чорудуп турар. Чоллаачыларын бүдүрүлге хуралдарын чымылдырып, оларга лекция номчулганын план бугулар доктамап кылырындан амыга, дуржулгалыг хоочун чоллаачыларын амык чоллаачылар-биле ужуражышкынын ында үргүлүч организастап турар. Автобазанын чоллаачыларын партиянын XXI съездинде төлөп-тиг ужуражыр дөш боттарына алган хуузалгелерин эрестиг боттандырдышкан, 1959 чылдын февралдын планынын күөселдеинге калыптыр чүтүлдүг ажалдан турар.

Бистия областын чоллаачыларын хуузуруу боттарынын күөселдеин ак-сеткилдиг күөседип, автомашинаны башкаларынын чүрүмү шыгыны салгы, кызыр, чазар материалдарын камналганын чедип ап, планларын хүн бүрүде ажыр күөседип турар. Чижээ, Кызыл АТБ-ынын чоллаачы эш В. Салогов, Чадананын автотранспорт

СЭКП-НИҢ XXI СЪЕЗДИЗИНГЕ УТКУШТУР

Колхозчуларнын хүлээлгези

Улуг-Хем районун Чадан атыт көдө ажил-агий артелиниң вежигүнери СЭКП-ниң өлөчөг чок XXI съездинде эш Н. С. Хрущевтун илеткелинин тезистерин таныжым хуралына көдө хуузалганын экономиказын улам быжыккары дөш белик бүдүрүлгези ажалдарын хүлээлгешер.

Төп сүт-бараан фермазын саанчылары онашкан илеткелерин немеде чөм-биле чөмгөрүп, ажалдарын экижиткеш, сүт саалганын улам беддер хүлээлгени алганар. Саанчылар Бариница, Сосарма, Докпак олар он айлар хуузуунда саар инек бүдүрүлгези 900 литр сүтү саан алган болза, келир чылдын олду үезинде 1100 литрден хөйү саап, чаш бызааларын чидирит чөккө доруктуруп алдырн хүлээлгешер. Фермада саар инектерин силос-биле чөмгөрүп эгелээр.

Инек кадарычын Чанал-оод колхозунда 110 баш инектеринге чидирит 40 центер сөгевни кыш

Куженишкенин ажилдап кирипкен

Тес-Хем районун Ленин атыт колхозунун баштар чери келир чылдын тудугуларынга херектээр мыйн белеткээр-биле 15—15 кижи составтыг 3 бригадаларын тайгага айткарган. Мартта чедир 2000 амык кубометр ыштты кезип белеткээр, машина оруунче үндүрүп, тудуглар шалеринге чедир.

Колхозчу суурну электри чырагызын-биле четче хандыр чорууга

Съездинге белек кылдыр

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының XXI съездинге күш-ажалы белектиг ужуражыр дөш болуна социалистг хуузалганын алдышкан, Кызылдың автотранспорт контроларынын слесары Сат Салчак-оод боттук көртүлгезин чедип алган.

Автомашиналарын секестеринин септелгезин эш Салчак-оод өн иш-парлыг чорудуп, хүн бүрүде нормалын 160 хуудан өрү күөседип турар.

— Бистия областын улус ажил-агийниң хөгжүлгезинге автомобиль транспорту улуз ролду ойнал турар. Автотранспортта кол кижичи—чоллаачы. Илдың болза-да, чоллаачынын чедипшкенин ажилдарын септелчилерден база дык хамааржыр. Ичинанган септелгези темпизин улам дүрүлгезин, шынарын өкижидерин хүлээнип алган ажалдан тур муң. Пландан ажыр мөң септөөнмн аэри бүрүгү бистия алдарлыг Коммунистг партиязының XXI съездинге белек болур—деп Салчак-оод чугаалап турар.

Колхозчунун белээ

Чөн-Хемчик районда Ленин атыт көдө ажил-агий артелиниң хоочун чазымычын эш Балдак-Доржу партиянын XXI съездинге күш-ажалы белектиг ужуражыр дөш хүн бүрүде нормалын 200 хуу чедир күөседип турар.

СЭКП-ниң өлөчөг чок XXI съездинде күш-ажалы чедипшкенин дөш ужуражыр дөш социалистг чарышты улам-на калбартап, 1958 чылдын бүдүрүлге программанын хуусаа бетинде боттандырдышкан, мылзы үндүрер продукцияны шынарын беддер, бот-үнесин чигедир, ассортиментин көөдөдөр, күш-ажалын бүдүрүшүтүрү беддер хүлээлге алган, Шуурмантын үлөтүр комбинатынын коллективин сөөгү эгелээр.

Коллектив бүдүрүлгезин чыл планын ноябрь бирде ажыр күөсеткен. Ишти продукция бүдүрер планы 1.600 муң рубль турган болза, 1.700.863 рубль, баранын продукцияны—1.033 муң рубль турган болза, 1.214.234 рубль кылдыр күөсеткен. Чазымыга кымылдарын планы 110.900 рубльге көрдүнгөнүндү, 153.376 рубльгайн бүдүрүп үндүргөн. Он айларын дүргүзүлдү күш-ажалын бүдүрүшүтүрү ийя чартык катан болгон. Он түнелдинде продукциянын бот-үнесин ниитизи-биле 194.132 рубльге чигөөтөн. Комбинаттын бүдүрүп үндүрүп турар продукциянын ассортиментин калбарган болгаш шынары беддер.

Ажылчыларын социалистг чарышта алган хүлээлгелерин үрүтүлдүг бодулар дөш комбинаттын директору эш В. Миронов, партия организацианын секретары эш И. Соколов, профком даргазы эш

Малчынар сөзүн ээлеп шыдаар

Партиянын XXI съездинде эш Н. С. Хрущевтун илеткелинин тезистерин «Барлык» совхозтун малчынары калбак таныжым, улус ажил-агийни хөгжүдеринин контроль чүрагайларын хамы өөренип турар. Саанчы Куулар Хажаттын чугаалааны болза:

— Бодумда быжыккан 13 инектеринин бызааларын менин доруктуруп, инек бүдүрүлгезин 1700 кг сүтү саар мен. Ол болза, Төвөн чүрүмүнү чазайжыдылганын мөң күш-ажалын үлүмү болур.

Сарылар Деспижек совхозтун хой ажилында ам он чыл чедип турар. Оң каларган хөк чыл бүрү менди, продуктулуу база бедик болуп турар. Илеткелдин тезистерин таныжым, күш-ажалы улам белеткен хүлээлгелерин ол алган.

— Мөң ажал турарын коланды 100 хой бар. Чайгы олардымын-ыныга оларнын күжү ортумактан «үр сөксөөн. Хоюну менди болгаш хүр чыл ажырып, оң чаш төлдү бүрүн доруктуруп, хой бүдүрүлгезин 2,7 кг дүктү кыргып алыр мен.

СЭКП Төп Комитетинин ноябрь Пленумунун шийтирлерин мал фермаларында, ыраккы олардыра болгаш совхозтун бүгү амык үчүлгезинин белик көдүрүшүлгезин таныжым турар.

Тудугжularнын хүлээлгези

Бай-Тайга районун Сталин атыт көдө ажил-агий артелиниң тудугжular чөккө чаш боттарынын хуралына СЭКП-ниң XXI съездинде чедипшкенин ужуражыр дөш бедиткен хүлээлгелерин алганар.

Тудугжular хуралынын киржичилери куьатура-амыдыралдын бажынарын болгаш мал жазаларын тудар планын съездинге белек кылдыр ажыр күөседип, тудугуун шынарын өкижидер дөш районун «Тилдег» колхозунун тудугжularын социалистг чарышка кыйгырган. Туулуг материалдарын белеткээр-биле 70 кижи составтыг 3 эвеналарын тургускан, 20 амык азытарын оларга быжыккары.

Маш белеткээр 20 кижи составтыг бир эвено беш хонукта 2037 чюдуктарын кескен, а 12 кижилиг эвено 850 чюдукту машина оруунче кийр сөөрткөн. Кезикчилер И. Чөчө, Х. Товаришай олар хүн нормалын 150—200 хуу күөседип турар. Маш кезикчилери эштер Дамыч, Туреп, Кал-оод, Буадын олар мурнаачыларын одурунда.

Келир чылдын туудуна херектээр мыйн материалдарын белеткээр планын 1959 чылдын январь 15-те күөседип деп хүлээлгенин бүрүн күөседип дөш мыйн кезикчилер болгаш сөөртүкчүлери күженишкенин ажалдан турар.

ЧЕДИШКИНИ УЛАМ БЫЖЫЛААР

В. Фолеев олар организастыг хөмчөлдери ап, политиктиг кижизиндег болгаш куьатура-массалыг ажалдарын доктамап чорудуп турарлар. Ажылчыларын социалистг чарышын он хонуктап түнел, хуралдарга чугаалажып, четкестерин уузулкар хөмчөлдери дорана-на ап турар. Социалистг чарыштын түнелди ай, квартал саанында үндүрүп, партия, профсоюз хуралдарына көргөш, бүдүрүлге хуралына тургузуп, мурнаачыларын комбинаттын хүндүлөп самбыралына кирип, хана солукка чырыдып турар.

Социалистг чарыштын үрө-түңдө дөш организастыг хөмчөлдери он турары-биле бүдүрүлгезин ажилчыларын үлүг-нормалын күөсетпей бар чалгысо-да кижичөк. Ажылчыларда өн-не мурнаачы кижилерин дөмдөгөөри чугула. Чазымычлар эштер И. Петров, Г. Гавен, дилчи эш И. Горбунов, сөөртүкчү эш Г. Светишев, чоллаачы эш И. Иванов, мый кезикчи эш С. Валуев олар овалдаларын 200—300 хуу ажыр күөседип турарлар.

Комбинаттын план-саң ажалдачылары бүдүрүлгезин ажилын мыйн планын, өтчөт-үчөдүн өн кылмып, ажилчынар-биле санажыгаларын өй-шанын чорудуп турары бүдүрүлгези программаны боттандырарына биче эвес ролду болгон. Плановик эш И. Боякова, бухгалтер эш

Мурнакчы бүдүрүлгези

СЭКП-ниң XXI съездинде эш Хрущевтун илеткелинин тезистерин амгы үеде бүтү совет кижилер улуз өөрүшкү-биле таныжым, боттарына белеткен хүлээлгелерин ап турарлар.

Область типографиязын өрүр чөккө коммунист Ф. Гурдова болуна бедиткен хүлээлгени чедип хуралына алдышкан: «Мен совет кижилер-биле бир дөмей СЭКП-ниң XXI съездинде эш Хрущевтун илеткелинин тезистерин өөрүшкүгү хуулап ап, бүдүрүлгези планын ай санады 130 хуудан күдү эвес күөседирини хүлээнип, мылзын турар продукциянын шынарын өкижидер дөш демисежер мен» дөш.

Федосия Петровна бөдүнүч хар-назын үлгөдү берген-да болза 1944 чылда типографиянын өрүр чөккө өөренишкенин кыргып. Мастерин болгаш дуржулгалыг өрүчүлгезин дуржулгалык-биле ол удаткан чөк үжүлгезин чыдар кассаны өөренип алган.

Гурдова ам 6-ты разрядтыг ажалдан турар. Коллективте илеткелдин Федосия Петровна бөдүнүч чүтүлдүг күш-ажалы-биле чазалап алган. Оң ак-сеткилдиг ажилын үнелеп көргөш, администрация чери хөй катан шынары келген болгаш Октябрьнын социалистг Улуг революциянын 41 чыл өнө таварыштыр база өрктөктүг чүдү-биле шынары. Куьатура министрствозунун «Кочуг өн өрүкчү» деп хөккө дөмдө-биле болгаш маатал бижик-биле база шавыткан.

Новобрда бүдүрүлгези планын 134 хуу күөсеткен. Оң ажалдан турар чери үргүлүч арыг-шөвөр. Ол чүгө өн ажилы-биле кызыл-ажалын, хөй-нигитин ажилына база иденпейлг киржиш турар. Гурдованын хайгааралында турар өрүр чөккө арыг-шөвөр байдал өн.

Ол ам 56 харлыг. Оң кадмын бармыкылап администрация чери пенсияга кирерин сүмелет турар. Иччалы-да үргүңгө ам-да ажалдан бөөр мен дөш ол ам-да ажалдышкан.

Фотогу С. Феоктистовтуу.

Бызанчыларнын хүлээлгези

Улуг-Хем районун «Эйил-Хем» колхозунун Бунгаага удурутган тудугжular бригадазын чонун чазай амыдыралын улуз программалыг документ—СЭКП-ниң XXI съездинде эш Н. С. Хрущевтун илеткелинин тезистерин белик көдүрүшүлгезин таныжым турар.

1959 чылдын планында көдүргөш чуртталга бажынарнын, 25 колхозунун Бунгаага удурутган тудугжular бригадазын чонун чазай амыдыралын улуз программалыг документ—СЭКП-ниң XXI съездинде эш Н. С. Хрущевтун илеткелинин тезистерин белик көдүрүшүлгезин таныжым турар.

Ажылчы суурда клуб, өтө школа, магазин, столовая ажалдан турар. Ажылчы клуб өн дериттинген. Мында турум кино, библиотека бар, обалды болгаш төп паразаларын чазып алган. Комбинаттын хүндүлөп көртүгүг самбыраларын клубта тургускан, хана солуну ай санады үндүрүп, комбинаттын ажилында чедипшкенин болгаш четкестерин бижип турар. Клубтун бот-тымынгы уран-чүдү бөлүгүнүн киржикчилери шилерин, концерттерин бедиткен, ажилын суурну чурттаачыларына көртүгүг турар.

Партия организацианын чазынында политбюроу доктамап ажалдан турар. Эрткен өөрдөшгө чылдын бөлүгүнүн ажилы багай эвес түнелдерин болган. Бө өөрдөшгө чылдын бөлүгүнүн кичээл чөгүрү үезинде эгелээр, комбинаттын ажилчынары болгаш албан-жаакчылары мында хазра туттуган. Бөлүгүнүн пропагандазынде СЭКП Тес-Хем райкомунун ажалдачы эш М. Булгаков ажалдан, кичээлди ведельде бир ула артыртып турар.

Партиянын XXI съездинде алдар болдурган социалистг чарыш бүдүрүлгези улам-на калбарган, социалистг хүлээлгелер үрө-түңдөдү

болуп дөш ажилын бүдүрү хайымынын ажалдан турар. Коллектив 1958 чылдын бүдүрүлгези планын чедипшкенин күөсеткен, ноябрдан өгөлө 1959 чылдын бүдүрүлгези программаны боттандырды эгелээр. Ноябрь айда ишти продукция бүдүреринин планы 138,2 хуу, баранын продукцияны — 153 хуу күөсеттинген. Ол болза, 1959 чылдын январь айнын программанын чедипшкенин күөсеткени ол болур.

СЭКП-ниң XXI съездинде эш Н. С. Хрущевтун «1959—1965 чылдарда ССРЭ-ниң улус ажил-агийни хөгжүдеринин контроль чүрагайларын» деп илеткелинин тезистерин коллектив улуз политиктиг көдүрүшкү-биле деткип, бөдүнүч ажилын алап үндөйлөп, чарты тургузуп, коммунистг тургузушунун чеди чыл планын амыдыралга боттандырар тазымы-биле чаз-чаа хүлээлгелерин алган ажалдан турар.

Россия Федерациязынын чогаалчыларынын Бирги съездин

Россия Федерациязынын чогаалчыларынын бирги съездин декабрь 9-та ажалын үргүлүздөөн. Национал литератураларын чектелдишкенин дугайын автономнуг республикаларын чогаалчылары саналарына чугаалааны улуг кичөөтөйни хаара туткан.

— Бистия литературавис съездине он роман номнарыг ужурашкан—деп, бурат чогаалчы Н. Балдак чугаалаган.—Ол фактичын ужурудузын билдир төлөдө, бурат авторунун баштайгы тоодуун чүгө 1932 чылда үндүргенин, а сөөгүтү ийи чылда бурат чогаалчыларын чүгү улуг чогаалдарын парлаанын сактырга-да четчир.

Ол литературанын үнү—уластарын тайбынын болгаш найырамын үнү ол.

Чогаалчы Ф. Хусни (Татария) чамдык шүгүмчүлөкчелерин бодол турары мыйнаш литератураларын улуг өүштөри чүгө Москвада болгаш Ленинградта мөңгөттишкөн деп чугаалаан. Хакас, бурат, чүкөт чогаалчыларын болгаш шүгүмчү-

лерин чогаалыгазы чырыкчалдыр хөгжүп турар.

Умурд литератор А. Бутолин Удмуртиянын амык литературавис чедипшкенин чугаалап, ам өн чогаалчылары чөрби амык романын болгаш тоодуларын бодол турарын дөмдөгөөн. РСФСР-ниң чогаалчылар Эвилелин тургузары Федерациянын улустарын литературалыг хөгжүдөр дугайында партиянын салгыш салгышынын херестин деп ол чугаалаан. Амык литераторларын урууларга бижкөн чаз номнарын дугайын С. Барузин чугаалаан.

Москва чыныгерлерин төлөкөри съездине көш байыр чедирген. РСФСР-ниң Куьтура министри А. И. Попов Федерациянын куьтуралык шапкын чектелдишкенин фактыларга төдөргөй көргөсөн.

Чогаалчылар Н. Полторацкий, М. Дудин, Е. Долматовский, Г. Кушуров, А. Кешов, Н. Рогов, А. Тимонов, М. Кильчичков олар база сөөдиге санал бергенер.

(СЭТА).

